

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

20. Missam esse sacrificium propitiatorium simul atque impetratorium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

1. Cor. 11.
Luc. 22.

ter sacrificans suscipiat species, quas consecrauit. Idem constat ex c. Cōperimus de consecr. d. 2. **QVÆRES**, vbinam extet huiusmodi diuinum præceptum? **R**espondeo, in illis verbis Christi Domini implicite contineri: *Hoc facite in meam commemorationem*. Quasi diceret, Consecrate, offerte, & sumite. Si **q**uæras, an ad rationem sacrificij Missæ vtriusq; speciei consecratio, videlicet panis, & vini pertineat. Profectò meo iudicio probabilis est, vtramque pertinere, quâ solum alterutrâ, quia in vtraque significatur, & commemoratur perfectè mors Christi Domini, & sanguinis eius effusio ad remissionem peccatorum, & Christus Dominus vtramque consecrauit. **N**ectamen sequitur, vt sint in Missa duo sacrificia, quamuis sint duæ consecrationes; sicut enim Eucharistia est vnum Sacramentum, licet fiat duæ sacræ species, quia est vnum Diuinum epulum, in quo edimus, & bibimus, & spiritus, mente, & gratia reficimur, sic est vnum sacrificium, quia Christi necem memoramus.

Quintò **Q**ueritur, An verba consecrationis panis suum fortiantur effectum, antequam vinû consecratur? **R**espondeo ex B. Bernardo in epist. 69. ad Guidonem superius allata, quibusdam vtilum, non prius consecrari panem, quàm vinû; ac proinde verba Sacerdotis panem consecrantis non efficere, quod significant, antequam sit calicis consecratio: Hoc illi probabant, quia Missæ sacrificium est vnum, ergo vna forma, ac proinde verba, quibus panis consecratur, non integram formam, sed partem habent, ergo effectum minime fortiuntur, sicut in alijs Sacramentis pars formæ effectum non præstat, donec integrè verbis prolatis, tota forma inducatur. **D**einde, vbi Baptismus in tribus personibus confertur, effectum non assequitur, donec accesserit tertia versio. Postremò, si verba, dum panis cōsecratur, suo effectû potirentur ante vini consecrationem, panis in corpus Christi sine sanguine cōuerteretur, quod est absurdum. Nam in sacrificio viuû Christi corpus offertur, non mortuum; at viuum sine sanguine non est.

Meritò sanè horum sententia communi Theologorum consensione resellitur in 4. d. 8. hæc enim cum ipsius Ecclesiæ ritu, & vsu pugnat, quia statim, atque panis species consecratur, in altum tollitur, quam totus populus supplex veneratur, & colit: quod nequaquam fieri liceret, si in panis specie nondum Christi corpus existeret. **D**einde, verba Sacerdotis faciunt, quod significant; ergo statim, atque Sacerdos dicit: *Hoc est corpus meum*, panis in Christi corpus conuertitur: neque enim horum verborum effectus in aliud tempus differtur, cum ea statim significationem habeant. Sic S. Thomas p. 3. q. 78. art. 6. quod etiam docuit S. Bernar. in epist. 69. quæ est ad Guidonem. & Innoc. lib. 4. de officio Missæ cap. 17.

Ad argumenta verò respondemus. Quot atinet ad primum argumentum, dicimus vnum esse Eucharistiæ Sacramentum; & vnum Missæ sacrificium, vt statim apparebit; constare tamen duabus partibus, & duobus signis, videlicet consecratione panis, & consecratione vini; ac proinde sicut quilibet pars seorsim per se suum significatum habet, ita suum etiam effectum.

Quod spectat ad secundum: cum Baptismus in triplici meritione confertur, forma minime perficitur, nisi in tertiâ meritionis aduentu: simul enim Sacerdos dum ter infantem mergit in aquâ, totam, integramque Baptismi formam pronunciat; ac proinde vna est Baptismi forma, siue semel duntaxat, siue sæpius in fans mergatur in aquam. At in Missæ sacrificio, alia est forma in consecratione panis, alia in consecratione vini. **Q**uod ad tertium: Cum panis consecratur, vi verborum Sacerdotis, vinû mutatur in Christi corpus, ac proinde sanguis sub specie panis continetur, non vi verborum, sed quia Christi corpus, quod est viuum, comitur. Et deinde sub specie vini, sanguis, vi verborum existit, corpus verò Christi sanguinem comitur, vt docet S. Thomas 3. part. quest. 76. art. 2. Est itaque totus Christus, tum sub specie panis, tum sub specie vini. Si obijcias, in extrema vnctione sunt multæ vnctiones; & tamen effectus Sacramenti, vel fructus non datur in prima, vel secunda, sed in vltima, vt docet communis opinio Theologorum in 4. distinct. 23. quam habet Sotus in 4. distinct. 23. quest. 1. artic. 1. & quest. 2. artic. 3. **R**espondeo, diuersam esse rationem, quia diuersæ vnctiones sunt ad eundem effectum institutæ: at consecrationes sunt ad consecrandum corpus, & sanguinem Domini.

Sextò **Q**ueritur, An Missæ sacrificium sit vnum, an plura? Quidam non verentur asserere, esse duo, quia sunt duæ, inquit, consecrationes, duo mysteria, & signa, & vnumquodque per se suum significatum, & effectum peculiarem sibi vendicat. **C**eterum constans est Theologorum opinio: Vnum duntaxat Missæ sacrificium esse. Augustinus lib. 10. de Ciuit. cap. 20. & lib. 17. cap. 10. & lib. 3. de baptis. cap. vit. lib. 20. contra Faustian. cap. 18. & cap. 21. vnum ait esse Christianorum sacrificium, quod est Missa. Atque id ratio ipsa demonstrat: siquidem vna tantum est hostia, quæ immolatur, & offertur: vnus finis, in quem totum sacrificium dirigitur: vnus denique sacrificij effectus. **N**ec refert, vna, duabusue consecrationibus sacrificium constet: quia sicut duæ consecrationes panis, & vini vnum Sacramentum constituunt, tanquam vnum quoddam diuinum epulum, atque conuiuium, quo anima spiritaliter reficitur; sic etiam tanquam duæ partes in vnum sacrificium conueniunt, quod in cibo, ac potu spiritali consistens Deo quotidie immolatur. **N**egare tamen non possumus, quin aliquando Ecclesia in precibus, & publicis officijs Ecclesiasticis Missam numero multitudinis sacrificia vocet, ob duas nempe speciem panis, & vini consecrationes: nam etiam eadem ratione interdum appellat mysteria, & Sacramenta. Quatenus sunt duo symbola, & signa, quæ consecrantur.

Caput XX.

Missam, esse sacrificium propitiatorium simul, atque impetratorium.

Primò **Q**ueritur, An Missa sit sacrificium propitiatorium, siue expiatorium? **H**eretici concedunt quidem esse sacrificium Latreuticon, hoc

cit. ad

est, ad Dei cultum, honorem, & venerationem oblatum; propitiatorum autem, siue expiatoriū nequaquam; hoc est, quod expiet, ac deleat nostra peccata, ita vt nobis Deum reddat placatum, atque propitium venia peccatorum condonata. Idcirco Synodus Tridentina Sessio. 22. cap. 2. definit esse verè propitiatorum sacrificiū: quod ipsum etiam veteres sancti Patres tradiderunt. Præsertim Augustin, epist. 59. & lib. 1. contra Cresconium, cap. 25. Cyprian. lib. 1. epist. 9. Ambros. lib. 1. officiorum, cap. 48. Damas. in serm. de mortuis. Neque verò est, quòd Lutherani nobis obijciant Apostolum ad Hebræos scribentem, per vnam oblationem in Cruce factam, omnium esse deleta, & extincta peccata, nec oportere sacrificium iterari. Nam vt supra docuimus, cruenta illa in Cruce oblatio non repetitur, sed in memoriam quotidie reuocatur in Missa. Et post illam itidem in cruentè Christi corpus offerimus, non quòd de illius cruentè in Cruce, vi, & efficacia quicquam detrahimus; sed quòd vberimos illius fructus per in cruentum Missæ sacrificium quotidie percipiamus. Nam merita Christi, & fructus per Sacramenta, sacrificia, & bona opera nobis imperiuntur, & in nos abundè deriuantur.

Secundò quæritur, quam efficacitatem Missæ sacrificium, vt est propitiatorum habeat? Videlicet, an ex vi operis quo fit, primam gratiam conferat, & veniam culpæ lethalis ijs, pro quibus offertur. Animaduertendum in primis est, in Missa duplex opus esse præter illud vnum Christi Domini præceptum, & opus, quo & fieri sacrificium iussit, & quotidie seipsum Patri offert ministerio, & opera Sacerdotum. Vnum est opus totius Ecclesiæ, quæ per Sacerdotes, tanquam legitimos sacrificij ministros in cruentè sacrosanctum Christi corpus immolat, & offert. Alterum est opus ipsius Sacerdotis, qui immolat. Nam Christus Dominus offert, vt Sacerdos superior, & principalis. Offert Ecclesia per suum publicum ministrum, videlicet Sacerdotem. Presbyter verò offert, vt inferior Sacerdos, ac vt Christi, & Ecclesiæ minister. Item Ecclesia offert, velut Communitas quædam, quæ per Sacerdotes tanquam idoneos, & legitimos ad sacrificandum delectos, & consecratos ministros offert hostiam immaculatam.

Deinde sciendum est, opus operantis in præsentem negotio dici, vel id, quod respondet cuique pro suo volutatis affectu, quo aliquo modo Missæ sacrificium offert, vel id, quod ex bono, pioque, ac religioso Sacerdotis affectu existit. Id verò, quod ex vi ipsius operis fit, duplex est, vt docet Gabriel. super Canon. Missæ, lect. 26. in littera G. vñ enim est id, quod respondet Christi Domini institutioni, aut id, quod respondet Ecclesiæ, quæ quotidie offert per suos Sacerdotes: & hunc duplicem effectum Missæ sacrificium semper habet, quoniam Christus Dominus semper est Deo Patri gratus, & acceptus: Ecclesia item semper sancta, & immaculata. At primum effectum, qui respondet operi Sacerdotis immolantis, non semper Missa consequitur, cum interdum Sacerdos fit improbus.

Postremò, quod sacrificio respondet ex vi operis, non est inlar eius, quod respondet Sacra-

mento ex vi operis: Sacramentum etenim primam gratiam, & veniam peccatorum confert proximè per seipsum in modum naturæ, quæ in materia sibi subiecta, commodè præparata suum effectum inducit. Sacramenta enim in suscipientibus, & iusta, ac debita præparatione bene affectis, primam gratiam, & peccati remissionem efficiunt: at verò sacrificium in ijs, pro quibus immolatur, & offertur, non proximè per seipsum gratiam, & veniam peccatorum lethaliū inducit, sed impetrat pœnitentiæ donum, ac primam gratiam, quibus peccata abolerunt. Et proinde Patres semper docuerunt per sacrificium Missæ crimina, & scelera deleri, mortem fugari, vitam concedi: vt colligitur ex c. Omne, de consecrat. dist. 1. Sic Cyrillus Catechesi 5. Chrysostr. li. 6. de sacerdot. Damas. lib. 4. de fide orthod. cap. 14. Origenes homil. 13. in Leuit. & Cypria. in sermo. de Cena Domini. Ambros. lib. 1. officiorum, cap. 44. August. lib. 20. de Ciuit. ca. 25. & 26. in Enchirid. ca. 110. & lib. de Trinit. ca. 14. Gregor. lib. 4. Dialogor. cap. 58. & homil. 37. in Euangel. Quod quidem Concilij Tridentini Sessio 22. cap. 2. auctoritate confirmatur: Huius quippe, inquit, (sacrificij in cruentè) oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata, etiam ingentia, dimittit. Id ipsum Sanctus Thomas in 4. dist. 12. quest. 2. art. 2. questio. 2. ad 4. longè antè tradiderat his verbis: Sacrificium nempe iustificare eos, pro quibus offertur, non vt causam proximam, sed donum contritionis impetrando. Idem docuerunt Durand. 4. dist. 12. quest. 4. & Maior 4. dist. 12. quest. 1. Sotus 4. dist. 13. questio. 2. art. 1. Ergo sacrificium à Sacramento distinguitur, quod per hoc in modum naturæ proximè tanquàm per Christi Domini instrumentum, gratia diuina conferatur & peccatorum sordes, & macula mundantur: & proinde Sacramentum potest infantibus, item dormientibus, & furiosis, & amentibus legitimè alioqui præparatis gratiam dare: per sacrificium verò primò pœnitentiæ donum impetratur ijs, pro quibus offertur, quo idoneè, & legitimè, vt par est, de peccatis dolent; & ita primam gratiam, & peccatorum remissionem, ac veniam consequuntur. Deinde, Sacramentum solum in nobis sumentibus operatur in modum naturæ, quæ formam suam in materiam præparatam introducit, ac sacrificium, quia impetrando suum effectum consequitur, prodest ijs quoque, pro quibus immolatur, licet nihil ex re oblata edendo participant, Sacerdoti verò, qui sacrificat, & offert, prodest sacrificiū, tum quia ipse Sacerdos pro se offert, tum quia re etiam ipsam oblatam, & hostiam sumit. Sacramentum igitur primam gratiam, & culpam lethaliū remissionem confert sumentibus ritè, & idoneè præparatis, & hoc certa, & firma institutione, lege, & promissione Dei. At verò Missæ sacrificium ijs, pro quibus offertur, non proximè dat primam gratiam, & peccatorum lethaliū remissionem, sed impetrat pœnitentiæ donum à Deo, qui concedit, quo peccator incitatus de suis culpis legitimè dolet, & primam gratiam assequitur. Quare immeritò profectò Lutherani Catholicos acculant, tanquàm docentes per Missam deleri lethale peccatum eorum, pro quibus sacrificatur, sine vllò ipsorum dolore, & pœnitentia. Putant

tia. Putant enim ex hoc, quod Catholici docent Missam esse sacrificium propitiatorium, & expiatorium, & pro peccatis immolari, & offerri, pariter docere lethalia peccata proximè in modum Sacramenti remittere. Eodem modo, quo dixi, per Missæ sacrificium conferri peccatori primam gratiam, confertur gratiæ incrementum iusto, videlicet, quatenus per sacrificium impetratur à Deo auxilium, quo iustus bona opera facit, quibus gratia non solum conferuatur, sed etiam augetur.

Tertio Quæritur, An per Missæ sacrificium fieri queat, ut is, pro quo immolatur, ex attrito, quod aiunt, reddatur contritus: quidam enim Catholicorum, inter quos videtur esse Cathar. in *opus. de sacrificio Missæ, & in epist. ad Hebræos, cap. 10.* id aliquando dixerunt, sed falsò, nisi rectè explicetur; quamuis Ruar. *artic. 16.* putet esse probabile. Nam per Sacramentum ritè, & idoneè susceptum, fit quis ex attrito cõtritus, quoniam interdum lethali peccato infectus, bona tamen fide putans legitime se de peccato dolere, ad Sacramentum accedit, per quod primam gratiam, & veniam peccatorum consequitur. Hoc tamen nõ præstat proximè sacrificium, sed illud, videlicet impetrando facit ex attrito contritum, quatenus ei, pro quo sacrificatur, poenitentia donum impetrat à Deo, quo improbus excitatus, ac motus sua peccata legitime detestatur. Absolutè igitur, & simpliciter Sacramentum facit ex attrito contritum, cum in modum naturæ suum effectum producat: id verò per se, & simpliciter sacrificiũ non facit, sed impetrando poenitentia donum ei, qui antea nihil de suo peccato dolebat.

At dices, si sacrificium lethalia peccata delet eorum veniam impetrando; ergo impetratorium tantummodo, non etiam propitiatorium sacrificium est. **Respondeo,** impetratorium dici, quia impetrat multa bona ijs, pro quibus offertur etiam nullum in eis peccatum delendo: dicitur tamen propitiatorium, quia impetrat quoque remissionem peccatorum; ac propterea pro peccatis sacrificium fit, & offertur, ut Deum placet, qui placatus, poenitentia donum concedat, quo peccata eluantur.

Quarto Quæritur, An per Missæ sacrificium leuia peccata, quæ venialia dicuntur, deleantur, & quo modo tollantur. Quæstio intelligitur de venialibus peccatis, quæ delentur in ijs, pro quibus Missæ sacrificium offertur. **Respondeo** in primis, venialia peccata per Missæ sacrificium non deleri in ijs, qui sunt peccatis lethaliibus obstricti, nisi quatenus poenitentia donum impetratur, quo improbus suum lethale peccatum legitime detestatur, quia ut docet Sanctus Thomas 3. *par. quæstio. 87. artic. 4.* sine lethali peccato, quam adest in homine, veniale nunquam remittitur. Deinde conuenit inter omnes Missæ sacrificium delere in hominibus iustis, pro quibus offertur, venialia peccata, siue proximè per se, siue per aliud, quod impetrat, ea delere dicatur. Dissident tamen auctores inter se: nam quidam aiunt per Missæ sacrificium venialia peccata tolli proximè sine villo alio actu poenitentia, quem eliciat is, pro quo sacrificium offertur. Ita sentit Canus *lib. 12. de locis, cap. 13. ad 9.* Alij contra sentiunt per

Missæ sacrificium deleri, quatenus per illud impetratur donum à Deo, quo ijs, pro quibus sacrificium offertur, explicite, vel tacite de peccatis venialibus dolèr, & ita remissionem eorum peccatorum consequuntur. Quod est dicere, per ipsum sacrificiũ deleri venialia peccata, eo modo, quo tolluntur per ea, quæ Sacramentalia vocantur, iuxta eorum sententiam, qui docent, vi, siue virtute Sacramentalium venialia peccata aboleri, & extinguì: Aut contra per Missæ sacrificium venialia peccata remotè expiari, hoc est per sacrificium impetrari Diuinum auxilium, quo de peccatis venialibus dolemus. Sic censent Lindan. *lib. 4. Panoplie, cap. 51. Pighi. lib. 2. de Ecclesiast. Hierar. cap. 5. & 6. Ayala de irradi. par. 3. consil. 5.* Mihi distinguendum videtur: nam ijs, pro quibus Missæ sacrificium offertur, aut offertur quoque, hoc est, faciunt aliquo modo, ut pro ipsis offeratur ad suorum peccatorum venialium remissionem: aut non offertur, sed tantum pro illis sacrificium offertur, cum ipsi nihil meminerint, aut cogitauerint, aut fecerint. In illis primis existimo venialia peccata aboleri, eo ipso, solum, quo sacrificium offerunt, ut remedium ad venialia peccata expianda, sicut in eo, qui Sacramentalibus vitur, ut remedio ad suorum peccatorum venialium remissionem, puto, venialia peccata extinguì. Neque enim Missarum sacrificia sunt minus efficacia contra venialia peccata, quia Sacramentalia: sed per Sacramentalia, eo modo, quo dixi, leuia delicta abolerunt: ergo & per Missarum sacrificia. In alijs verò secundis, arbitrò, venialia peccata deleri, quatenus per Missæ sacrificium impetratur donum à Deo, quo de suis peccatis venialibus explicite, vel implicite dolendo ea detestantur: vel quatenus impetratur à Deo, ut aliquo remedio vtantur instructo ad peccatorum venialium remissionem obtinendam.

Quinto Quæritur, An per Missæ sacrificium poenæ peccatorum deleantur in ijs, pro quibus offertur. Communis est sententia, quam habet Sanctus Thomas 3. *par. quæstio. 79. artic. 5.* deleri: Est enim hoc sacrificium satisfactorium, & proinde culpæ iam ante legitime dimissis delet temporales poenas culpæ relictas. Si *quæras,* quanta poena deleatur per Missæ sacrificium. **Respondeo** cum Sancto Thoma loco citato, in ijs, qui aliquo modo offerunt, & non solum sunt tales, ut pro illis offeratur, tantam poenam tolli, quantum est eorum affectus, quo offerunt, videlicet maiorem, aut minorem, ut est maior, aut minor eorum affectus. In ijs verò, qui nullo modo offerunt, sed tantum pro illis Sacerdos offert, æqualiter poena dimittitur, & ea tanta est, quantum Christus Dominus taxauit: sicut Baptismus paruulis æqualem gratiam confert, & tantam, quantum Christus definiuit: adultis verò maiorem, aut minorem, ut maior, aut minor est eorum ad Baptismum præparatio.

Sexto Quæritur, An Missa sit sacrificium impetratorium? **Constans** est omnium Catholicorum sententia, impetratorium simul esse, & propitiatorium: Et hoc quidem, quia non solum pro expiandis, & delendis peccatis offertur, sed pro obtinendis à diuina Bonitate omnis

generis

generis beneficijs: & hoc habet vsus Ecclesiz, vt ex Liturgijs, & testimonijs veterum Sanctorum Patrum aperte colligitur.

Septimò Queritur, Quomodo pacto in Missa, Ratio sacrificij propitiatorij, seu expiatorij, seu satisfactorij, & meritorij, & impetratorij inter se distinguantur? Nemo Catholico rum dissentit, Missæ sacrificio eas omnes quatuor rationes inesse, quæ à se inuicem distant. In primis est propitiatorium, siue expiatorium, quatenus pro peccatis lethalius offertur, quorum veniam consequitur, donum pœnitentiæ impetrando à Deo: nam licet proximè per se lethalia peccata non delet in ijs, pro quibus offertur; delet tamen per aliud, videlicet per donum pœnitentiæ, quod impetrat à Deo. Item est propitiatorium, siue expiatorium, quia delicta venialia extinguit, & expiat in hominibus iustis, pro quibus offertur, vt paulò ante dixi. Est satisfactorium deinde, quatenus per illud consequimur remissionem pœnæ debitæ culpæ iam antea dimissis. Meritorium item, vt vocant, est, quatenus iustus impetrat gratiæ incrementum, impetrando specialia Dei auxilia, quibus homo iustus in bonis operibus se exerceat, & gratiam vberiore, & ampliorem obtineat. Est denique impetratorium, quia offertur pro bonis cuiuslibet generis consequendis. Hinc videre licet hos effectus esse diuersos. Nec eos omnes Missa semper habet in omnibus, pro quibus offertur. Nam, vt postea dicemus, fit sacrificium pro mortuis, quibus non impetrat lethalis culpæ remissionem: delet tamen, ac tollit ex toto, vel ex parte pœnas culpæ ante condonatis debitas. Et ita Missarum sacrificijs mortuorum animæ, quæ igne purgatorio expiantur, à pœnis debitis soluntur. Est igitur satisfactorium pro viujs, & mortuis, siquidem in vtrisque gratia, & charitate præditis, pœnas peccatorum delet, & expiat. Nec impetrat illis gratiæ diuinæ incrementum, quod post hanc vitam non datur; bene tamen viujs impetrat quatuor eiusmodi beneficia. Christus itè, quotidie seipsum offert per medium Sacerdotem, præstat nobis quotidie diuina beneficia, sed modo nec satisficit, nec meretur: quæ duo viuens, & morti seipsum offerens, in Cruce præstitit abunde. Hinc etiam fit, vt eodem modo, quo Missa peccatorum remissionem operatur, operetur quoque gratiæ incrementum: neque enim per Missam copiosior gratia conferatur in modum sacramenti: nam per hoc, tanquam per instrumentum Deus iustis suscipientibus Sacramentum vberiore gratiam largitur; at verò per sacrificium ea non datur proximè, sed impetrantur à Deo singularia diuinæ gratiæ auxilia, quibus iustus bene operatur, & maiorem gratiam operando meretur. Sicut enim per Sacramentum proximè gratia prima diuinitus infunditur, ita proximè etiam per illud secunda gratia suscipitur. At verò per Missæ sacrificium, sicut prima gratia non datur proximè, sed impetratur: sic etiam nec datur proximè secunda gratia; sed impetrantur bonæ vitæ opera, & officia; quorum merito gratia crescit, roboratur, atque perficitur.

Octauò Queritur, Quantæ efficaciz, virtutis,

& ponderis sit Missa? Quod perinde est, ac si queratur, An per se certum, & taxatè effectum producat, an verò incertum, neque definitum? Dux sunt opinioniones: Prima negat certi esse, & definiti effectus, sed infiniti esse, ait, in ijs, pro quibus offertur, & ipsi quoque sunt offerentes, eo argumèto, quòd res oblata fit infiniti pretij, cum sit corpus, & sanguis Christi: & offerens principalis sit quoque infinite gratus. Nam, vt prædixi, Christus est Sacerdos principalis, qui se ipsum Patri offert; at minister, vel famulus, per quem dominus eleemosynam erogat, nihil detrahit de bonitate, & æstimatione eleemosynæ; alioqui enim minus æstimaretur eleemosyna data per ministrum malum, quàm per bonum: Præterea, si Missæ virtus, & efficacia finita esset, minus satisfacerent pro pœna debita decem homines, qui sacrificium offerrent, quàm si duo tantummodo offerrent. Si enim rem quamlibet finitam in decem homines distribuas, non tanta portio singulis obueniet, quanta duobus contingeret, si inter duos solummodo diuideretur. Ita planè, si decem homines Missam audirent, fructus distributus in eos minor in quolibet eorum existeret, quàm si duo duntaxat sacrificio interessent. Quò item plures ministri sacrificio inferuissent, eo minorè hostiæ fructum participarent; ac proinde, qui post vnum, vel auditor, vel adiutor ad Missam accederet, is partem fructus illi detraheret: quæ videntur absurda. Nam si duo homines Sacerdoti eleemosynam erogent, qui pro illis sacrificium offerat, non est primus minorem ex Christi sanguine vtilitatem percipitur: quemadmodum si iuxta Crucem, quis vnà cum Christo sanguinem illum Patri offerret, nihil minus consequeretur, si solus ipse, quàm si infiniti homines tunc simul adessent, qui idem cum illo sacrificium offerrent. Hactenus prima opinio. Quam vt melius assequamur; sciendum est, Missam offerri pro quibusdam, ita vt ipsi speciatim non offerant, vt porè nihil circa Missam cogitantes, quæ pro illis offertur, nec quicquam agètes, ac procuratores, vt pro illis offerretur. Pro alijs verò, Missam nempe, offerri, ita vt & ipsi pariter offerant, vel quia sacrificio intersunt, vel inferuunt sacrificanti, vel rem diuinam faciendam aliqua ratione curarunt.

Docet ergo superior opinio, Missam in ijs, pro quibus solum offertur, & ipsi speciatim non offerunt, certum, ac definitum effectum obtinere, & æqualem in omnibus, at verò in ijs, pro quibus offertur, & ipsi pariter offerunt, certum, & taxatum non habere effectum, sed maiorem, minorèque, pro maiori, minorique studio, affectu, & voluntate offerentium: quisque enim tantum ex Missa fructum percipit, quantus est pius in eo voluntatis affectus. Quemadmodum, inquit, Baptismus in paruulis, certum, ac definitum, & æqualem in omnibus effectum producit; at verò in adultis non item, sed maiorem, aut minorem, pro maiori, minorique præparatione illum suscipientium. Sic Caietanus 3. par. questio. 79. artic. 5. & in opusc. tom. 2. tract. 3. quest. 2. Siluester in verbo, Missa. 1. quest. 9. Angel. in verbo, Missa, quest. 52. Viquer. in suis institutionib. Theolog. c. 16. §. 2. Canus lib. 12. de locis Theolog. c. 13. ad 10. Ruar. art. 16. Cordubens. lib. 1. questio. 3.

Petrus Sot. lectione 7. de Eucharistia. Petrus Nauarr. de ressiu. lib. 2. c. 2. num. 268. & sequent.

Secunda opinio, absolute, & simpliciter affirmat, Missam certam esse, & finitam virtutis, & efficaciam; ac proinde certum, & definitum effectum præstare: quæ videtur fuisse constans veterum Theologorum sententia, Sancti Thomæ in 4. distinct. 45. questio. 2. artic. 4. questio. 3. ad secundum. Bonaventuræ in 4. distinct. 45. artic. 2. questio. 3. ad ultimum. Sic Ricardus 4. distinct. 45. artic. 2. questio. 3. Scotus quod lib. 20. artic. 1. & 3. Durandus 4. distinct. 45. questio. 3. ad 3. Palud. 4. distinct. 45. questio. 2. artic. 2. conclusio. 4. Adrian. quod lib. 8. artic. 3. Gabriel. in canon. Missæ lectio. 26. & 27. Maior. 4. distinct. 55. questio. 2. Sotus lib. de inst. 9. questio. 2. artic. 2. nec est sibi contrarius, ut quidam putarunt, in 4. distinct. 13. questio. 2. artic. 1. Couarru. in c. Alma mater. par. 1. §. 1. num. 5. & sequent. Qui omnes eo sunt arguuntur per motum. Quia alioqui Missa, quam quilibet Sacerdos offert, sua virtute, & efficacia æquaret sacrificium, quod obtulit Christus in cruce.

Deinde, si Missæ sacrificium certum, & finitum efficacitatis non esset, certum, & taxatum non produceret effectum in ijs, pro quibus solum offertur, quique non offerunt. Id manifestum est: nam cum illi non offerant, nihil est in illis, ex quo Missæ effectus taxetur, definitur, & terminetur. Cur igitur in illis tantum Missæ effectus existit, & non maior? Accedit, quod si Missæ efficacia non esset certa, frustra equidem plura Missarum sacrificia ad eandem peccati poenam delendam, ad satisfaciendum pro eisdem peccatis offerrentur: hac enim ratione probatur vnum Missæ sacrificium in cruce factum, nec vnumquam amplius repetendum, cum illud fuerit infinitæ virtutis pro peccatis omnium hominum diluendis. Postremò, si Missæ sacrificium infinita virtute constaret, sufficeret vnum proculdubio ad eos omnes liberandos, quorum peccata igne purgatorio expiantur: Cur igitur tot in dies in vniuersa Ecclesia pro illis Missarum sacrificia celebrantur? Sacerdos itidem, qui multis sacrificia petentibus promisit se pro illis rem diuinam facturum, omnibus plenè satisfaceret, si semel pro illis tantum sacrificaret; quod cum Ecclesiæ communi sensu, & consuetudine pugnat. Hæc de opinionibus.

Primum, dicemus, an Missa sit certi, & finiti effectus in ijs, pro quibus offertur, & ipsi non offerunt. Deinde, an certum, & taxatum effectum obtineat in ijs, pro quibus offertur, & ipsi quoque sunt offerentes. Neque enim hæc duæ questiones confundi debent, ut quidam confundunt. Item dicendum est, an Missæ sacrificium, ut satisfactorium est, certum, & finitum effectum habeat: infinitum verò, ut est impetratorium an verò, finiti, & certi effectus sit, tum, ut est satisfactorium, tum ut est impetratorium.

Quod ad primum pertinet, mihi magis placet secunda sententia; cuius quidem argumenta posita, quod primo loco posuimus, abundè satis ostendunt: nimirum Missam, ut est satisfactoria, esse certi, & finiti effectus, hoc est, certæ, & finitæ satisfactionis in ijs, pro quibus offertur, & ipsi nullo modo offerunt, quia nihil cogitant, fiat ne, & offeratur Missæ sacrificium, an secus. Oppones id quod obijciebat prima sen-

tentia, hostiam in sacrificium oblata, infiniti pretij esse. Concedo, si in se quidem ea sumatur: ut per sacerdotem offertur, virtutis esse finitæ, qua constat actio sacerdotis. Vergebis cum primæ opinionis auctoribus: Actio ministri, & instrumenti nequaquam minuit virtutem, & efficaciam causæ principalis: sed in Missa Christus Dominus est principalis sacerdos, qui offert, quod si Christus quotidie Patri offert in Missa, cum ipse sit ei infinitè gratus: qua ratione sacerdos, qui est eius minister, efficaciam eiusdem definit, ac terminat? Respondeo, quemadmodum per Baptismum deriuantur merita, & fructus vitæ, & mortis Christi Domini, quæ per se infiniti sunt pretij, & infinitæ virtutis, & tamen non nisi finitè percipiuntur ab ijs, cum quibus ea Christus per Baptismum communicat. Ita idem prorsus est de Missæ sacrificio iudicandum.

Insuper, instrumentum naturæ, & artis definire, ac restringere quidem virtutem, & efficacitatem formæ naturalis, non tamen instrumentum voluntarium, ut videre est in famulo, per quem dominus elemosynam elargitur; at Sacerdos, instrumentum est Christi Domini voluntarium, non naturæ, vel artis. Respondeo, etiam Baptismum esse instrumentum voluntarium, quo Christus Dominus voluit vi ad gratiæ paruum conferendam; & tamen non nisi finitè per illum conferretur. Respondeo itaque in hunc modum: instrumentum naturæ, vel artis per seipsum definit, & restringit causæ principalis efficaciam: instrumentum verò voluntarium per se nihil habet, quo definat, taxet, ac terminet; ac definiti voluntate eius, qui illud adhiberi voluit ad aliquid faciendum. Et ita sicut Baptismus in parvulis, voluntate Christi est certi, ac definiti effectus, sic etiam Missa in ijs, pro quibus offertur, & ipsi offerentes non sunt.

Nondè Queritur, An Missa sit certæ, & finitæ virtutis, & efficaciam in ijs, pro quibus offertur; ipsi tamen sunt quoque offerentes? Superiori questione à nobis demonstratum est, Missam certum, & finitum effectum habere in ijs, pro quibus offertur, ita ut ipsi non offerant. In præsentia querimus, an sit idem pariter iudicandum, quando pro quibusdam offertur, qui & ipsi quoque sunt offerentes, videlicet, quia Missæ sacrificio interfunt, vel inseruiunt, vel aliquo modo causa sunt, ut ipsum sacrificium fiat, & offeratur. Duas video esse sententias: Vnam offerentem non esse certi, & definiti effectus, quoniam maior, aut minor ex Missa si uictus percipitur, pro maiori, aut minori offerentium studio, & affectu: alioqui peioris essent conditionis ij, qui vni Missæ sacrificio præsentem interfunt, vel inseruiunt, vel illud offerunt, quàm si vnus tantum adesset, inseruiret, aut offerret. Quando item plures offerunt vnum, & idem Missæ sacrificium, plus, & religiosus affectus vnus offerentis, nihil impedit affectum alterius, nihil minuit, nec ei quicquam detrahit: ergo singuli plus, minusue participent, prout maior, minorue est eorum affectus. His accedit, quod si plures ab vno Sacerdote baptisma simul suscipiant, quisque tantum ex baptismo fructum capit, quæta est idonea eius ad Baptismum præparatio. Item, si plures de

eodem lumine sua lumina accendant, quisque tantum luminis accipit, quanta est lucerna, quæ accenditur, & plures eadem lucerna illuminantur magis, aut minus, ut viciniore, remotiores sunt. Si multi itidem eundem Solem aspiciant, eandem vocem auferunt, eundem sonum audiant, vel odorem percipiant, tantum singuli capiunt, quantum potest cuiusque sensus percipere, nec vnus impedit alterum: sicut ex eodem fonte plures hauriunt aquam, plus, minusve singuli, prout maior, minusve vasculum afferunt ad fontem. Ita Caietanus, Siluester, Cordubensis, Angelus, & alij philosophantur *locis supra citatis*.

Secunda sententia negat Missæ effectum esse incertum, & infinitum: quæ veterum Theologorum videtur esse communi consensu recepta, Sancti Thomæ, Bonauenturæ, Ricardi, Scoti, Durandi, & Paludani, quorum opinioni subscribere Gabriel, Adrianus, Sotus, Maior, quos omnes superiori quæstione citauit. Qui eo argumento sunt moti: Quod prima sententia cum Ecclesiæ communi sensu, & vsu pugnare videatur. Nam aliqui si duobus, tribusue promitterem me pro singulis eorum sacrificaturum, singulis satisfacerem semel tantummodo sacrificando. Si vni item promitterem me pro eo immolaturum; & deinde secundus, & tertius item peteret à me, ut pro eis sacrificium facerem, eorum neminem debito sibi iure, & fructu priuarem, si pro omnibus vnâ tantum hostiam offerrem, & semel tantum rem diuinam facerem, quia pro suo studio, & affectu debitum sibi fructum ex vno sacrificio quisque perciperet. Hæc opinio mihi magis probatur, eo quod cum piorum, ac fidelium hominum pro se multa sacrificia subinde flagitantium, communi consensu magis congruere videatur. Sed obijciunt primæ opinionis auctores: eum Sacerdotem secundo, & tertio sacrificare merito debere, cum tribus promissit hominibus se rem diuinam facturum: nam hoc ipso, inquit, quod tribus sacrum promissit, ter se sacrificaturum est pollicitus. At eos profectò virget adhuc argumentum: quia si Sacerdos cum secundo, ac tertio promissit, in animo habuerit facere idem illud sacrificium, quod primo petenti promiserat, neminem damno afficiet: Siquidem nullus fructum alterius impedit, aut minuit, si vnum, & idem sacrificium pro omnibus offeratur. Nec quidquam efficiunt exempla in prima opinione propolita de Baptismo, cum plures simul saluari aqua abluuntur, de lucerna, qua plures illuminantur, de voce, vel sono, quem plures audiunt, de odore, quem multi percipiunt. Nam baptismus, quem suscipimus, non in actione, sed in receptione consistit. At Missæ sacrificium est actio Sacerdotis satisfactoria nomine Ecclesiæ. Cætera exempla solum probant eandem rem obiectam posse plures percipere: & eam quemque suo sensu percipere. At Missæ sacrificium est vna Sacerdotis actio, quæ infiniti effectus esse non potest.

Opponunt itidem iidem auctores, stultam illius petitionem videri, qui petit, ut pro ipso tantum, & non pro alio Missæ sacrificium fiat: quan-

doquidem vsu Ecclesiæ, singula Missarum sacrificia, etiam ea, quæ pro se quisque petit, offeruntur pro Romano Pontifice, pro Imperatore, pro Antistite proprio, pro omnibus circumstantibus, & audientibus rem diuinam, pro interuentibus sacrificio. Communi etiam vsu Parochus, tamen si speciatim Missam offerat pro Titio, qui sacrificium petiuit, offert tamen eam generatim pro tota sua Parochia; ergo stultè petit is, qui vult, ut pro se tantummodo sacrificium offeratur. Respondeo, nequaquam stultè petere eum, qui petit, ut pro se vno, ac solo sacrificium offeratur, nec enim excludit eos, pro quibus suo more, & instituto decreuit, ac voluit Ecclesia, ut sacrificium immoletur; hæc enim esset stulta petitio: Excludit tamen merito, & iure suo alios, quibus speciatim Sacerdos promiserat, se pro illis sacrificaturum.

Quod ut intelligamus, est animaduertendum, ex Scoto quod lib. 20. artic. 2. & 3. Adriano, Gabriele, Soto, & Cordubensi *locis supra citatis*, triplicem esse Missæ fructum, generalem, specialem, & medium. Generalis est, quem vult Ecclesia, ut Sacerdos cum sacrificat, applicet Pape, Imperatori, Regi, Principi, Episcopo, & cæteris Ecclesiæ fidelibus; & hunc fructum Sacerdos iure non potest non applicare ijs, quibus voluit Ecclesia, ut applicaretur. Specialis fructus est is, quem participat Sacerdos, dum sacrificium facit, & hunc fructum alteri applicare iure non cogitur Sacerdos. Medius fructus est is, quem vult Ecclesia, ut applicet Sacerdos ijs, pro quibus sacrificium facit, & offert. Nauarrus in *Manuali cap. 25. num. 92*. Constat igitur ex his omnibus Ecclesiam per Sacerdotes Missarum sacrificia offerentem, ex huiusmodi sacrificiorum fructu sibi respondentem partem distribuisse, partem vero reliquisse Sacerdotis arbitrio distribuendam; & ita ipsa Ecclesia per seipsam in Romanum Pontificem, in Imperatorem, vel Regem; in circumstantes quoque audientes, vel interuententes, & denique in totum fidelium Christianorum cœtum certas portiones distribuit, quas Sacerdos ratione sui muneris, & officij debet illis assignare, quibus Ecclesia iam ante assignauerat: arbitrio vero Sacerdotis certam portionem reliquit distribuendam his, aut illis, pro quibus speciatim sacrificium offert: & hæc est fructus portio, quæ quisque sibi vult suo iure attribui, & applicari, cum à Sacerdote petit, ut pro eo sacrificium offerat: atque hunc in modum primæ opinionis argumenta soluuntur.

Caput XXI.

De eadem re alie quæstiones diluuntur.

PRIMÒ Quæritur, An Missa pro pluribus oblata minus proficit singulis, quàm si pro vno tantum offerretur? Et sermo nunc est de Missæ sacrificio, ut est pro peccatis peccatorum debitis satisfactorium. Cõsentiunt ferè omnes, minus singulis prodesse, quando Missa pro multis offertur, & ipsi non sunt pariter offerentes. Dissentiunt vero, quando Missa ita pro pluribus offertur, ut ipsi quoque sint offerentes.